

et filios suos abdicauit/hic custodiet uerba tua. et testa
 mentum tuum obseruabit. Illi ergo ueri est et manifesti est/qui
 nihil in corde doli habeant. nihil fraudis occultent.
 sed uerba eius custodiant. et in corde suo conferant/
 sicut conferebat et Maria. qui suos parentes officio
 suo non nouerint preferendos. qui uolutores oderint
 castitatis. pudicitie uiscantur iniuriam. nouerint
 officiorum tempora. quod maius/quod minus sit. quod
 cui aptum tempore est. et ut id solum sequatur/quod
 honestum est. sane ubi duo honesta/ id quod honesti
 us est/preponendum putent. hi iure benedicti. Si
 quis ergo manifeste iustitias dei/incensum ponat/ be
 nedic domine uirtutem ipsius. opera manuum eius sus
 cipe. ut gratiam prophetice benedictionis inueniat.

Ambrosii doctoris eximii Liber primus in quo de
 Honesto/Officiisq; a fontibus quattuor honesti ex
 oris differitur/Finit feliciter.

Secundus in quo de utili/Officiisq; ad uitam con
 sequendum beatam ualibus disputatur/incipit. et in
 duos diuiditur Tractatus.

Tractatus primus ostendens solas uirtutes ani
 mi/non corporis et externa que putantur bona / alt
 quid afferre utilitatis ad uitam beatam/six continet
 capitula.

Capitulum primum duas habens partes.

Superiore libro / de Officiis tractaui
mus que conuenire honestati arbitra
remur. in qua vitā beatam positā esse
nulli dubitauerunt. quā scriptura ap
pellat vitā eternā. Tantus enim splē
dor honestatis est / vt beatā vitā effi
ciant / trāquillitas conscientie / ⁊ securitas innocentie.
Et ideo sicut exortus sol / lune globum ⁊ cetera stella
rum abscondit lumina / ita fulgor honestatis / vbi ve
ro ⁊ incorrupto vibrat decore / cetera que putantur
bona / secundū voluptatē corporis / aut secundū secu
lū clara ⁊ illustria / obumbrat.

Beata plane / que nō alienis estimat̄ iudiciis. sed
domesticis percipit̄ sensibus / tāq̄ sui iudex. Neq̄ enī
populares opiniones / pro mercede aliqua requirit /
neq̄ p̄ supplicio pauet. Itaq̄ quo minus sequit̄ glo
riā / eomagis super eam imminet. Nam qui gloriam
requirūt / his ea merces p̄sentiū umbra futuroꝝ ē / q̄
ipediat vitā eternā. Quod in euāgelio scriptū ē. Amē
dico vobis / perceperūt mercedē suā. De his scilicet / q̄
velut tuba canēdo / vulgarē liberalitatē suā quā faci
ūt circa pauperes / gestiūt. Similiter ⁊ de ieiunio. quod
ostentatōis cā faciūt. Habent (inqt) mercedē suā. Ho
nestatis igit̄ est / vel misericordiā facere / vel ieiuniū
deferre. in abscondito. vt mercedē videaris a solo deo
tuo q̄rere. nō etiā ab hōibus. Nā qui ab hōibꝫ q̄rit /
habet mercedē suā. Qui aut̄ a deo / habet vitā eternā /
quā prestare nō p̄t / nisi autor eternitatis. Sicut illō
ē. Amen dico tibi / hodie mecū eris in paradiso. Unde
expressi9 / scriptura vitā eternā appellauit eā que sit
beata / vt nō hominū opinionibus estimandum relin
queretur / sed diuino iudicio committeretur.

Capitulum sec
Itaq̄ philoso
to poluerit
vt Merilla. Gal
mirabiliter laud
mū bonū polue
lauauerunt. Al
Alu / vt Callip
cari fani / vt alte
coloris. Coloris
non possit esse be
num hominū que
exofrastra ⁊ cete
et honestate vitā
uine etiā corpor
Scriptura aut̄ di
sunt diuinitatis /
veriusq̄ assertio
Nā ⁊ de scientia i
tem vitā eternā /
⁊ que misisti Jelu
pōdit. Omnis que
sorores / aut patre
hos / aut agros p
cipiet. ⁊ vitam e
⁊ ne estimet be
euāgelio p̄dicati
etia / ⁊ exofrastr
steriores prophet
nomen audiret / p
uocatur expressi9
quam tu erudiers

Capitulum secundum Tres habens partes.

ITaq̄ philosophi / vitam beatam / alii in nō dolē
do posuerūt. vt Hieronimus. Alii in rerū sciētia
vt Herillus. Sui audiens ab Aristotele / ⁊ theofrasto
mirabiliter laudatā esse rerū sciētiā / solā eā q̄ si sum
mū bonū posuit. cū illi / eā q̄ si bonū / nō q̄ si solū bonū
laudauerunt. Alii voluptatē dixerunt. vt Epicur⁹ .
Alii / vt Callipho / ⁊ post eum Diodorus / ita interpre
tari sunt / vt alter ad voluptatē / alter ad vacuitatem
doloris: cōfortiū honestatis adiungerent / q̄ sine ea
non possit esse beata vita. Zenon stoicus / solū ⁊ sum
mum bonum / quod honestum est. Aristoteles autē vel
theofrastus ⁊ ceteri peripaterici / in virtute quidē hoc
est honestate / vitā beatā esse / sed compleri eius beati
tudinē / etiā corporis atq̄ externis bonis asseruerūt.
Scriptura autē diuina / vitam beatā in cognitione po
suit diuinitatis / ⁊ fructu bone operationis . Deniq̄
vtriusq̄ assertionis euangelicū suppetit testimoniū .
Nā ⁊ de sciētia ita dicit dominus Iesus . Hec est au
tem vita eterna / vt cognoscant te solum verum deū .
⁊ quē misisti Iesum Christum . Et de operibus ita res
pondit . Omnis qui reliquerit domū / vel fratres / aut
sorores / aut patrem / aut matrem / aut uxorem / aut fi
lios / aut agros propter nomen meum / centuplum ac
cipiet . ⁊ vitam eternam possidebit .

Sz ne estimet hoc recēs eē / ⁊ pri⁹ tractatū a phīs q̄ i
euāgelio p̄dicatū / āteriores euāgelio phī / idest Aristo
teles / ⁊ theofrast⁹ / vel zenon / atq̄ Hieronim⁹ / sed po
steriores prophetis / accipiant q̄ longe / anteq̄ phōz
nomen audiret / per os sancti Dauid vtrunq̄ aperte
videatur expressum . Scriptum ē enim . Beat⁹ homo /
quem tu erudieris dñe . ⁊ de lege tua docueris eum .

Habemus ⁊ alibi. Beatus vir qui timet dñm in mā
datis eius cupiet ntmis. Docuimus de cognitione. cu
ius præmiū/eternitatis fructū esse memorauit aduica
ens ppheta/quia in domo huius timentis dñm/vel
eruditi in lege/ ⁊ cupientis in mandatis diuinis/glo
ria ⁊ diuitie. ⁊ iusticia eius manet in seculū seculi. De
operibus quoq; in eodem psalmo subiunxit vite eter
ne suppetere premiū viro iusto. Deniq; ait. Beatus vir
qui miseret ⁊ cōmodat. disponet sermones suos i iu
dicio. quia in seculū nō cōmouebit. in memoria eter
na erit iustus. Et infra. Dispersit dedit pauperibus.
iusticia eius manet in eternum.

Habet ergo vitā eternā fides. quia fundamentū ē
bonum. Habent ⁊ bona facta. quia vir iustus ⁊ dic
tis ⁊ rebus probat. Nā ⁊ si exercitatus sit in sermo
nibus/ ⁊ desidiosus in operibus/prudentiā suā factis
repellit. Et graui⁹ est scire quid facias/ nec fecisse qđ
faciendū cognoueris. Cōtra quoq; strennuū esse i ope
ribus/affectu infidum/ita est/ac si vitioso fundamē
to/pulchra culminū velis eleuare fastigia. quo plus
struxerit/plus corruit. quia sine munimento fidei/
opera nō possunt manere. Infida statio in portu/na
uim perforat. ⁊ arenosum solū/cito cedit. nec p̄t ip̄o
site edificationis sustinere onera. Ibi ergo plenitudo
premiū/vbi virtutū perfectio. ⁊ quedam in factis ac
q; dictis equalitas sobrietatis.

Capitulum tertium Vnam partem continens.

Et quoniā sola rerū sciētia explosa ē/vel quasi
ianis secūdū pb̄ie disputatōes superfluas/vel
quasi semiperfecta sentētia/cōsideremus qđ enodem de
eo scriptura diuina absoluat sententiam / de quo tā
multiplices / et implicatas / atq; confusas videmus

questiones esse phie. Nihil enim bonū scriptura (nisi quod honestū) asserit. virtutēq; in omni rerū statu beatā iudicat/ que neq; augeat bonis corporis vel externis/ neq; minuat aduersis. Nihil tam beatū/ nisi quod a peccato alienū sit. plenū innocentie. repletum gratie dei. Scriptū est enī. Beatus vir/ qui nō abiit ī cōsilio impiorū/ ⁊ in via peccatorū non stetit. ⁊ in caedera pestilentie nō sedit. sed in lege dñi fuit voluntas eius. Et alibi. Beati immaculati in via. qui ambulat in lege dñi. Innocentia igitur ⁊ scientia/ beatum faciunt. Bone quoq; operationis mercedem/ esse beatitudinem vite eterne/ superius aduertimus.

Capitulum quartum Vnam partem continēs.

BEstat igitur/ vt spreto patrocinio voluptatis aut doloris metu (quorū alterz quasi infractū ⁊ molliculum alterum quasi euiratum ⁊ infirmū despuuit) in ip̄is doloribus vitā beatam eminere demonstrum. Quod facile doceri potest/ cum legerimus/ beati estis/ cum vobis maledicent/ ⁊ persequentur/ ⁊ dicent omne malum aduersus vos/ propter iustitiā. gaudete ⁊ exultate. qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt ⁊ pphetas/ qui erāt ante vos. Et alibi. Sui vult venire post me/ tollat crucem suam. ⁊ sequatur me. Est ergo beatitudo in doloribus. quos plena suauitatis virtus comprimit ⁊ coercet. ipsa sibi domesticis opibus abundans/ vel ad conscientiā/ vel ad gratiam. Neq; enim parum beatus/ Moyses/ cum egiptiorum vallatus populis / ⁊ mari clausus/ per fluctus sibi ⁊ populo patrum / pedestrem viam piis meritis inuenisset. Quando autem fortior q̄ tunc / cum extremis circumuentus periculis/ non desperabat salutem / sed exigebat triumphum ?

Nilis enim esse q̄ sibi diuitem / prestat. ut iste erat / q̄
 tempore famis cibum a vidua petebat / largiturus ei /
 ut ioria farine per trienniū ⁊ sex menses nō deficeret
 ⁊ ad quotidianos vsus / olei vas vidue inopi suffice
 ret ac ministraret. Merito ibi volebat Petrus esse /
 ubi istos videbat. Merito in monte cum Christo in
 gloria apparuerūt / quia ⁊ ipse pauper factus est / cum
 diues esset. Nullum ergo amniculū prestant diuitie
 ad vitam eternā. Quod euidenter dñs demonstrauit ī
 euangelio / dicens. Beati pauperes. qm̄ vestrū est reg
 nū dei. Beati qui nūc esuriūt ⁊ sitiūt. q̄a saturabūt.
 Beati qui nunc fletis. quia ridebitis.

Itaq; paupertatem / famem / dolorē / que putantur
 mala / non solum impedimento non esse ad vitā bea
 tam / sed etiam adiumento / euidentissime pronuncia
 tum ē. Sed ⁊ illa que videntur bona / diuitias / satieta
 tem / leticiam / expertem doloris / detrimento esse ad fru
 ctum beatitudinis / dominico declaratum iudicio li
 quet. cum dicitur. De vobis diuitibus. qui habetis
 consolationem vestram. De vobis qui saturati estis
 quia esurietis. Et illis qui ridet. quia lugebunt. Sic
 ergo non solum amniculo non sunt ad beatam vitā /
 corporis aut externa bona / sed etiam dispēdio sunt.
 Inde enim beatus Habuthe etiam cum lapidaretur a
 diuite. quia pauper ⁊ infirmus / aduersum opes regi
 as solo erat affectu ⁊ religione diues. ut pecunia re
 gali non commutaret paterne vinee hereditatem. eo
 q; perfectus / quia sanguine proprio defenderet iura
 maiorum suorum. Inde quoq; miser achab etiam suo
 iudicio. qui pauperem necari fecerat / ut eius posside
 ret vineam.

Capitulum sextum Duas habens partes.

Qertum est / solum ⁊ summum bonum / virtutem esse. eamq; abundare solum ad vite fructum beatæ. nec externis aut corporis bonis / sed virtute sola vitam prestari beatam / per quam vita eterna acquiritur. Vita enim beata fructus presentium. vita autem eterna spes futurorum est.

Et sunt tamen qui in corpore tam infirmo / tam fragili / impossibile vitam beatam putant. in quo necesse est angere: dolere / deplorare / egrescere. quasi vero ego in corporis exultatione dicam vitam beatam consistere. ⁊ non in altitudine sapientie. suauitate conscientie. virtutis sublimitate. Non enim in passione esse / sed victorem passionis esse / beatum est. nec frangi temporalis metu doloris. Nonne accidere hec / que grauiata ad vim doloris ferunt / cecitatem / exilium / famem / stuprum filie / amissionem liberorum. Quis neget beatum esse Isaac / qui non videbat in senectute ⁊ beatitudines / suis benedictionibus conferbat. An non beatus Jacob / qui profugus patria domo / mercenarius pastor / exilium sustinuit / filie pudicitiam ingemit esse temerata / famem perculit. Non ergo beatorum quorum fide / deus accepit testimonium / cum dicit / deus abrahamam / deus isaac / deus iacob. Misera est seruitus / si non miser ioseph / immo plane beatus / cum domine libidines / in seruitute positus coaceret. Quid de sancto dauid loquar / qui crucem filiorum deplorauit obitum / ⁊ quod his durius / incestum filie. Quid non beatus / de cuius successione / beatitudinis autor exortus est / qui plurimos fecit beatos. Beati enim qui non viderunt / ⁊ crediderunt. Fuerunt ⁊ ipsi in sensu infirmitatis / sed conualuerunt de infirmitate fortes. Quid laboriosius autem sancto Job / vel in domus incendio vel filiorum decem interitu momentario / vel in doloribus corporis.

Nunquid minus beatus / q̄ si illa nō perculisset / in q̄
 bus magis probatus est. Esto tñ fuisse in illis aliquid
 acerbicatis. Quem virtus ai nō abscondit dolorē? Ne
 q̄ enim p̄fundū mare negauerim / q̄a vadosa littora
 sunt. Neq̄ celū lucidū / quia interdū obtexit nubib⁹.
 Neq̄ terrā fecundā / quia aliquibus locis ieiuna ē gla
 rea. Aut letas segetes / quia inter mixtā solent habere
 sterlē auenā. Similiter puta beate messem cōscientie /
 interpellari aliquo acerbō doloris. Nōne totius ma
 nipulis beate vite si quid forte aduersi accidit atq̄
 amaritudinis / tanq̄ sterilis auena abscondit / aut tā
 q̄ lolii amaritudo frumenti suauitate obducitur? Sꝫ
 iam ad proposita pergamus.

Tractatus secundus / q̄ Officia vtilia / q̄q̄ vtiliora
 a quibusq̄ ducāt virtutib⁹ explicās. xiii. c̄tinꝫ capitula
 Capitulum primum Quattuor habens partes.

 Vp̄iore libro ita diuisionem fecim⁹ / vt
 primo loco esset honestū ac decoruz / a quo
 officia ducerent / secundo loco quid vtile.
 Et quēadmodū in primo dixim⁹ / quia in
 ter honestū ⁊ decorum est quedā distinctio / que ma
 gis intelligi q̄ explicari possit / sic ⁊ cum vtile tracta
 mus / considerandum videtur quid vtilius.

Vtilitatem aut / nō pecuniariū lucrī extirpationē sub
 ducim⁹ sꝫ acq̄sitione pietatis. sicut apostol⁹ ait. Pi
 etas aut ad oīa vtilis ē / p̄missionē habēs vite p̄ntis
 ⁊ future. Itaq̄ in scripturis diuinis / si diligēter q̄ra
 mus / sepe inuenimus / quod honestum est / vtile voca
 ri. Omnia mihi licent. sed non omnia sunt vtilia. Su
 pra de vitiis loquebatur. Hoc ergo dicit. Licet pec
 care. sed non decet. In potestate sunt peccata. sed non
 sunt honesta. Luxuriari promptū est. sed nō iustū.